

Vaste Commissie
Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Utrecht, 9 februari 2018

Betreft: Inbreng verslag Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018

Geachte leden,

Op woensdag 14 februari geeft u uw schriftelijke inbreng op het wetsvoorstel voor de medezeggenschap van cliënten in zorginstellingen. De ruim 900 aangesloten cliëntenraden bij LOC zijn blij met het voornemen om het wetsvoorstel dit jaar te behandelen. Toch hebben wij nog enkele aantekeningen bij het huidige voorstel. En hopen dat u deze in uw inbreng kunt meenemen.

In de eerste plaats willen wij u meegeven dat dit wetsvoorstel de wereld van medezeggenschap niet op z'n kop zal zetten. Daar is veel meer voor nodig. Ons doel is om uiteindelijk zoveel mogelijk zeggenschap te realiseren voor mensen die zorg nodig hebben. In relatie tot zijn of haar naasten en de betrokken medewerkers. De cliëntenraad is één van de middelen om dit doel te bereiken.

Maar dan dient de cliëntenraad wel te weten wat mensen nodig hebben. Dat vraagt van hen dat ze luisteren, in instellingen en op locaties komen en waardevolle gesprekken voeren met mensen die daar wonen of werken. Om vervolgens in overleg met de bestuurder tot adviezen te komen die daadwerkelijk bijdragen aan het leven van mensen.

Het vraagt om een andere taakopvatting van cliëntenraad. Een inzet die veel meer lokaal georganiseerd is. Daarom benadrukken we in de onderstaande tekst ook het belang van lokale medezeggenschap. Juist die vorm van medezeggenschap is noodzakelijk om te zien, horen en voelen wat mensen nodig hebben. En zo kunnen mensen die zorg nodig hebben de agenda van de medezeggenschap mede bepalen. Zo vormt de lokale cliëntenraad de brug tussen de leefwereld van mensen en systeemwereld van regels, procedures en protocollen. Het huidige wetsvoorstel mist dit uitgangspunt.

Vijf van onze punten delen wij met de andere organisaties voor cliëntenraden: LSR, NCZ en KansPlus. Deze leest u direct hieronder. Daarna zullen wij nog kort een aantal punten beschrijven, waarvan wij hopen dat deze in het wetsvoorstel aangepast worden. En dat u hier vragen over kunt stellen. De gehele inbreng wordt ondersteund door de Patiëntenfederatie Nederland.

1 - Lokale medezeggenschap als uitgangspunt

In het oorspronkelijke wetsontwerp waren wij erg blij met het voornemen om de instelling van lokale cliëntenraden te verplichten, tenzij dit redelijkerwijs niet van de instelling verwacht kon worden. In het huidige wetsvoorstel is deze *Ja, tenzij*-formulering omgebogen in een *Nee, tenzij* (artikel 3.4). De verantwoordelijkheid voor de instelling van een cliëntenraad wordt hiermee bij cliënten en hun vertegenwoordigers gelegd, zij moeten immers hiertoe uitdrukkelijk verzoeken. Daarmee wordt ons inziens onevenredig veel verantwoordelijkheid bij cliënten en hun vertegenwoordigers gelegd om te lobbyen voor de instelling van een cliëntenraad.

Voor ons is het belangrijk dat medezeggenschap zo lokaal mogelijk wordt vormgegeven. Dus in de vorm van cliëntenraden op locatieniveau. Wij vinden het daarom onbegrijpelijk dat - ondanks onze inbreng - het wetsvoorstel zo gewijzigd is na de internetconsultatie. De RvS heeft in haar advies ook geen aanbeveling gedaan die aanleiding heeft gegeven om dit artikel te wijzigen naar het 'Nee, tenzij – model'. Het 'Ja, tenzij-model' geeft ook de ruimte om in de praktijk af te wijken van het instellen

van lokale cliëntenraden, immers indien cliënten en zorginstelling dit gezamenlijk besluiten en vastleggen in hun medezeggenschapsregeling.

→ *Wij vragen u daarom in uw inbreng hier naar te vragen. En uw voorkeur uit te spreken voor de oorspronkelijke formulering van het wetsontwerp.*

Oorspronkelijke tekst (Ja, tenzij):

Indien de zorgaanbieder meerdere instellingen in stand houdt, voorziet de medezeggenschapsregeling erin dat voor elk van die instellingen een cliëntenraad wordt ingesteld tenzij dit in redelijkheid voor die instellingen niet aangewezen is te achten.

Huidige tekst (Nee, tenzij):

Onverminderd het eerste lid kan een instelling meerdere cliëntenraden instellen. Een instelling waarin cliënten in de regel langer dan een half jaar verblijven of die bij cliënten thuis zorg laat verlenen, is hiertoe op verzoek van een representatief te achten delegatie van cliënten of hun vertegenwoordigers verplicht indien dit gelet op de locaties waar de zorg wordt verleend, de verschillende vormen van zorg die worden verleend of de verschillende cliëntgroepen waaraan de zorg wordt verleend redelijkerwijs van haar kan worden verlangd.

2 - Inspraak voor bewoners

Wanneer de medezeggenschap zo lokaal mogelijk in de instelling wordt vormgegeven, ligt het voor de hand dat inspraak en medezeggenschap goed op elkaar worden afgestemd. Wij zien in de memorie van toelichting echter dat genoemde middelen van inspraak dicht in de buurt van gebruikelijke vormen van medezeggenschap komen.

Denk hierbij aan bewonersoverleggen en huiskamerbijeenkomsten. In verschillende sectoren zij hier medezeggenschapsrechten (lees: Wmcz-rechten) aan verbonden. Bewoners en vertegenwoordigers willen deze vorm van medezeggenschap graag behouden, omdat het laagdrempelig is. Maar het is zeker niet de bedoeling dat het puur en alleen tot inspraak 'devalueert'.

LOC

Hof van Transwijk 2
3526 XB Utrecht

☎ 030 284 3200

✉ loc@loc.nl

🌐 www.loc.nl

BTW 808564018B01

IBAN NL42 TRIO 0198 5295 70

KvK 30162169

In artikel 2 is aangegeven dat de zorgaanbieder in de LZ verplicht is om alle individuele cliënten en hun vertegenwoordigers inspraak te geven over zaken die direct van invloed zijn op hun dagelijkse leven. Door de wetgever ook wel directe inspraak genoemd. Dit ter onderscheiding van de medezeggenschap die - indirect - via de cliëntenraad loopt. Het artikel geeft naar onze mening erg veel vrijheid aan de besturen van zorginstellingen om te bepalen met welke methoden zij dit doen (gezien het belang van maatoplossingen per instelling). Wij willen hierin ook benadrukken dat het bij inspraak veelal gaat om mensen die niet 'talig' zijn en - waar nodig - ondersteuning nodig hebben om hun inspraak te doen gelden. U kunt hierbij denken aan mensen met dementie of een (licht) verstandelijke beperking. Alzheimer Nederland steunt ons in de ambitie om de inspraak en zeggenschap van mensen beter te specificeren en borgen.

→ *Wij vragen of u in de inbreng vraagt naar een specificering van het begrip 'inspraak' volgens de Wmcz 2018. En of de Minister het onderscheid tussen inspraak en lokale medezeggenschap beter en nader kan duiden. En op welke wijze de Minister denkt de directe inspraak en zeggenschap op korte termijn te bevorderen.*

3 - Onafhankelijke ondersteuning

Eén van de sterke punten in dit wetsvoorstel is de verankering op mogelijkheid van onafhankelijke ondersteuning voor de cliëntenraad. Het is een punt waar cliëntenraden al langere tijd om vragen en ook veel behoefte aan hebben. Een onafhankelijk ondersteuner is een kennisbank, vraagbaak, adviseur, secretaris en coach in één. Dienstbaar aan de cliëntenraad. Gezien het belang van de onafhankelijk ondersteuner voor de cliëntenraad is het daarom wenselijk om de selectie en benoeming van deze persoon onder het instemmingsrecht te doen vallen. Hiermee wordt recht gedaan aan het belang van deze persoon.

→ *Wij vragen of u in uw inbreng de positie van de onafhankelijk ondersteuner van de cliëntenraad wilt meenemen. Waarbij u vragen stelt waarom de selectie en benoeming*

van deze voor de cliëntenraad belangrijke functionaris niet onder het instemmingsrecht valt. En vraagt of dit in een nota van wijziging een plek kan vinden.

4 - Formulering ‘algemeen beleid ter zake van kwaliteit, veiligheid en hygiëne’

Het verkrijgen van instemmingsrecht is een groot goed voor cliëntenraden. Het verstevigt hun positie in de instelling en biedt mogelijkheden om invloed uit te oefenen op het reilen en zeilen van de instelling. Dit recht dient tegelijk helder geformuleerd te zijn. In de Wmcz 1996 was er sprake van een verzwaaard adviesrecht op ‘de systematische bewaking, beheersing of verbetering van de kwaliteit van de aan cliënten te verlenen zorg’. Dit heldere verzwaaard adviesrecht is nu losgelaten en komt terug als ‘algemeen beleid ter zake van kwaliteit’. Wat ons betreft een te vage formulering voor een dermate belangrijk instemmingsrecht. Bovendien holt dit het principe uit dat de regie bij de cliënt of diens wettelijke vertegenwoordiger berust.

→ Wij vragen u dan ook met nadruk dat u in uw inbreng vraagt waarom de formulering van instemmingsrecht omtrent het kwaliteitsbeleid zo sterk is gewijzigd ten opzicht van de geldende wet. Wat hier de achtergronden van zijn. En of de Minister bereid is om de oorspronkelijke formulering in het wetsvoorstel te zetten.

5 - Geen onderscheid tussen kortdurende en langdurige zorg

Het mag duidelijk zijn dat medezeggenschap een belangrijke verworvenheid is voor iedereen die zorg en ondersteuning nodig heeft. Zowel kortdurend als langdurig. Wij begrijpen niet dat er een sterk onderscheid is gemaakt in rechten en plichten van de cliëntenraad en instelling tussen de kortdurende en langdurige zorg. Als de cliëntenraad en instelling menen dat de aard van de zorgverlening vraagt om een andere inrichting van medezeggenschap, kunnen zij dit in de medezeggenschapsregeling vastleggen. Het huidige wetsvoorstel zet de kortdurende zorg op een bijzondere wijze - en zonder sterke argumentatie - buitenspel. Een voorbeeld: cliëntenraden van ziekenhuizen adviseren bijvoorbeeld veel over nieuwbouw om zo het cliëntenperspectief vroegtijdig in het nieuwbouwproces te verankeren. Als dit voor patiënten zo'n belangrijk onderdeel is waarom heeft de

wetgever dan alleen in de langdurige zorg op dit aspect de cliëntenraad voorzien van een instemmingsrecht.

→ *Wij vragen u in uw schriftelijke inbreng naar de motivatie voor dit onderscheid te vragen.*

6 - Stevige rol Landelijke Commissie van Vertrouwenslieden (LCvV)

Sinds 1996 heeft de LCvV (en haar voorgangers) een sterke positie opgebouwd in het beslechten van geschillen tussen cliëntenraden en instellingen. Het wetsvoorstel kiest er helaas (wederom) voor om binnen de instelling een eigen Commissie van Vertrouwenslieden mogelijk te maken. De instelling van zo'n Commissie kost veel tijd en energie en zal waarschijnlijk zelden een zaak behandelen, waardoor er onvoldoende deskundigheid wordt opgebouwd binnen zo'n commissie. Daarbij draagt de verplichting tot 1 LCvV ertoe bij dat er eenduidigheid ontstaat in de jurisprudentie.

→ *We zien daarom graag dat het wetsvoorstel spreekt van één LCvV. En hopen dat u hier in uw inbreng aandacht aan besteed.*

Daarnaast maakt het wetsvoorstel het nu mogelijk om binnen 3 maanden na een uitspraak van de LCvV een gang richting de kantonrechter te maken. Voorheen waren uitspraken van de LCvV bindend. Dat maakt de positie van deze commissie sterk. En we vrezen dat cliëntenraden minder snel een geschil zullen voorleggen, omdat een complexe gerechtelijke procedure dan continu op de loer ligt. Met alle bijkomende kosten voor de instelling. Dat is ons inziens niet wenselijk.

→ *Daarom hopen we dat u het met ons eens bent dat de uitspraken van de LCvV bindend dienen te zijn. En dat u hier in uw inbreng naar vraagt.*

7 - Resultaten inspraak meenemen in adviesrecht cliëntenraad

Het voorliggende wetsvoorstel probeert een verbinding te maken tussen inspraak en medezeggenschap. Wat volgens ons ook zeer noodzakelijk is. Wat is het

bestaansrecht van een cliëntenraad als zij niet weten wat er speelt onder de mensen die zij vertegenwoordigen? Daarom wil LOC voorstellen om deze verbinding nog sterker te maken. En dit expliciet in de wet te vermelden onder artikel 2, met de toevoeging van een nieuw lid.

In dit derde lid zouden wij graag teruglezen dat de cliëntenraad instemmingsrecht verkrijgt over de onderwerpen die vanuit de inspraak van cliënten en hun vertegenwoordiging naar voren komt. Het is ons doel om daarmee het contact tussen de zeggenschap en medezeggenschap te versterken.

→ *Wij hopen dat u in uw inbreng vragen stelt aan de minister of het mogelijk is de cliëntenraad instemmingsrecht te verlenen op de uitkomsten van de inspraak, zoals genoemd in artikel 2.*

8 - Adviesrecht op de benoeming van de overlegpartner van de cliëntenraad

Veel cliëntenraden kennen een vaste vergaderstructuur waarin twee vergaderingen elkaar afwisselen: De ‘overlegvergadering’ met de direct verantwoordelijke medewerker van de instelling of locatie, gevolgd door een reguliere vergadering van de cliëntenraad waarin zij met elkaar de volgende overlegvergadering voorbereiden.

De cliëntenraad is nu door middel van een adviesrecht betrokken bij de benoeming van deze direct verantwoordelijke medewerker (of overlegpartner). In het huidige wetsvoorstel wordt dit geschrapt. Wij vragen ons af waarom dit het geval is. En zien dit graag terugkomen in het voorliggende wetsvoorstel.

→ *Daarom hopen wij dat u in uw inbreng vragen stelt over het verdwijnen van het adviesrecht op de benoeming van de overlegpartner (persoon die rechtstreeks de hoogste zeggenschap uitoefent).*

9 - Agenderingsrecht voor de Raad van Toezicht en cliëntenraad

Het contact tussen de Raad van Toezicht en cliëntenraad is een bijzondere. Cliëntenraden kennen (en behouden) een bindend voordrachtrecht voor tenminste één lid van het toezichthoudend orgaan. Een belangrijk recht, omdat het cliëntperspectief daarmee binnen een Raad van Toezicht wordt geborgd. Maar het garandeert niet dat er structureel contact is tussen beide organen. Daarom is LOC voorstander van een nieuw agenderingsrecht voor zowel de cliëntenraad als Raad van Toezicht bij beider vergaderingen. Zo kunnen zij onderwerpen agenderen die volgens hen aandacht vragen. En daarmee stimuleren we het contact tussen beide organen.

→ *Wij hopen dat u in uw inbreng vragen stelt over de mogelijkheid om de cliëntenraad én Raad van Toezicht een agenderingsrecht toe te kennen. En te vragen om dit in een nieuw tweede lid van artikel 10 te verwerken.*

Een groot aantal punten, maar ons inziens zeker van belang voor de verdere behandeling van dit wetsvoorstel. Wij wensen u veel succes met de voorbereiding van uw inbreng. Voor vragen, nader overleg of een mondelinge toelichting kunt u contact opnemen met Thom van Woerkom: 06 13 34 82 17 of t.vanwoerkom@loc.nl

Met vriendelijke groet,

Marthijn Laterveer
Coördinator